

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ — BÖLCSDÉI ELLÁTÁS

Bölcsődében dolgozóknak

A legkisebbek — viselkedési és testi jelek, a szülők dinamikája

A csecsemő a viselkedésében „beszél” · Napi közeli kapcsolat a szülővel · Jelzés, nem nyomozás · **Magas kockázat**

A bölcsődében dolgozó szakember nap mint nap olyan gyermekeket lát, akik még nem tudják elmondani, mi történik velük — csak a viselkedésükben, a testi állapotukban és a szülőre adott reakcióikban mutatják meg, mi zajlik otthon.

A gyermek akkor is súlyosan érintett lehet, ha a párkapcsolati erőszakot látja vagy hallja, akkor is, ha közvetlenül nem őt bántják. A bölcsőde a napi, közeli szülő-találkozás miatt gyakran az első hely, ahol ez egyáltalán látszik.

01

MIÉRT FONTOS?

- A párkapcsolati erőszakot átélő családban a legkisebb gyermek is súlyosan érintett: a csecsemő és a kisgyermek megérzi a feszültséget, a félelmet, és ez a fejlődésére is hatással lehet. [\[WHO – gyermekek elleni erőszak\]](#)
- Ebben a korban a gyermek még nem tud beszélni a történeteiről — kizárólag a viselkedésében, a testi állapotában és a szülőre adott reakcióiban jelez. Aki figyel ezekre a jelekre, fontos szerepet játszhat a korai felismerésben.
- A bölcsődei dolgozó napi, közeli kapcsolatban van a gyermekkel és a szülővel is — gondozás közben és az átadás-átvételnél olyan jelekre lát rá, amelyek máshol rejtve maradnak.
- Ha felmerül, hogy a gyermek veszélyben lehet, a bölcsőde a gyermekvédelmi jelzőrendszer kötelezett tagja — a jelzés nem választás kérdése, hanem törvényi feladat. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- A felismerés nem diagnózis és nem nyomozás — a cél, hogy a gyermek és a bántalmazott szülő helyzete ne maradjon láthatatlan, és időben segítséghez juthasson.

A bölcsődei dolgozó nem nyomoz és nem diagnosztizál — de megfigyel, hűen rögzít és jelez. A legkisebb gyermek a viselkedésében „beszél”, és gyakran a bölcsőde az első hely, ahol ez látszik.

02

MIRE FIGYELJEK?

A GYERMEKNÉL LÁTHATÓ JELEK

- Tartós nyugtalanság, gyakori, megnyugtathatatlan sírás, vagy épp feltűnő visszahúzódás, „túl jó”, néma alkalmazkodás.

A SZÜLŐK DINAMIKÁJA (ÁTADÁS-ÁTVÉTEL)

- Az egyik szülő láthatóan fél a másiktól, elnémul, feszültté válik a jelenlétében; a

- Ijedtség hangos hangokra, hirtelen mozdulatokra; megrezzenés, dermedtség, ha valaki felemeli a hangját.

- Fejlődési visszaesés vagy elakadás: alvás-, evészavar, a már megszerzett készségek elvesztése.

- Megmagyarázatlan vagy a magyarázattal nem egyező testi jelek, sérülések, amelyek gondozás közben láthatóvá válnak. [\[NICE NG76\]](#)

- Kapaszkodás vagy épp feltűnő közömbösség a szülő érkezőkor-távozásakor; szokatlan reakció egyik szülőre.

másik válaszol helyette, „pontosít”. [\[UK Home Office\]](#)

- Az egyik szülő ellenőrzi a másikat: ki viheti és hozhatja a gyermeket, kivel beszélhet, mennyi ideig maradhat.

- Lekicsinylés, megalázás, fenyegető hangnem a másik szülővel szemben a gyermek vagy a dolgozó előtt.

- Az egyik szülő elszigeteltsége: nincs hozzáférése a gyermek dolgaihoz, iratokhoz, vagy mindenről a másik dönt.

- Gyakran változó, ellentmondó magyarázatok a sérülésekre, késésekre, a gyermek állapotára.

Egyetlen jel önmagában nem bizonyíték, és sok jelnek más, ártalmatlan oka is lehet (betegség, fejlődési szakasz, költözés). A jelek ismétlődése, halmozódása és a szülők közötti ellenőrző, uráló viselkedés adhat okot a figyelemre.

03

MIT FIGYELJEK MEG GONDOZÁS KÖZBEN?

A csecsemővel és kisgyermekkel nem lehet „beszélgetni” a történetekről — a gondozás (pelenkázás, fürdetés, etetés, altatás) viszont olyan közeli, mindennapi helyzet, ahol a jelek természetes módon láthatóvá válnak.

- Figyelj a testi jelekre gondozás közben, ítélkezés és külön „vizsgálat” nélkül — ne keress, csak vedd észre, ami magától látszik.
- Figyeld a gyermek reakcióit: kit keres, kitől húzódik el, mi nyugtatja meg, mitől dermed meg — ezek sokat elárulnak a biztonságérzetéről.
- Adj a gyermeknek kiszámítható, biztonságos jelenlétet — a bölcsőde sokszor az egyetlen hely, ahol nyugalmat és állandóságot él meg.
- Jegyezd fel tárgyilagosan, amit látsz (dátum, mit észleltél), a tények és a feltételezések, értelmezések világos elkülönítésével — ez később a jelzés alapja lehet.
- Ne fényképezd a gyermeket vagy a sérülést saját eszközzel — a dokumentálás az intézmény szabályai szerint, a vezetővel egyeztetve történjen.

A gondozás közben látott jeleket nem értelmezned kell, hanem hűen rögzítened és jelezned. A te szereped a figyelem és a megfigyelés — a kivizsgálás a jelzőrendszer feladata.

04

HOGYAN BESZÉLJEK A SZÜLŐVEL?

Négyszemközt · Ítélezés nélkül · A gyermekekre fókuszálva · Soha nem a másik szülő jelenlétében

Kulcsszabály: ha az egyik szülőről feltételezed, hogy bántalmaz, az ő jelenlétében ne hozd szóba — a kérdés ilyenkor veszélyes lehet az erőszakkal érintett szülőre és a gyermeke is.

- Keresd a négy szemközti, nyugodt pillanatot az erőszakkal érintett szülővel, a másik jelenléte nélkül (pl. átadásnál, ha egyedül jön).
- A gyermekre fókuszálj, ne vádolj: „Az utóbbi időben nyugtalanabb / rosszabbul alszik. Hogy vannak otthon? Miben segíthetnénk?”
- Ne minősítsd a másik szülőt, és ne sűrgesd döntésre — a felismerés és a bizalom fenntartása fontosabb az azonnali „megoldásnál”.
- Ne ígérj feltétel nélküli titoktartást — a bölcsődének jelzési kötelezettsége van; ezt tapintatosan, a gyermek érdekében hivatkozva el lehet mondani.
- Ha kéri, adj át diszkrétan segítő elérhetőséget (OKIT, NANE, Patent) — úgy, hogy az ne legyen feltűnő, ha a másik szülő hozzáfér.

Nem a te dolgod kideríteni, „igaz-e”, vagy meggyőzni a szülőt bármiről. A feladat, hogy a gyermek érdekét szem előtt tartva figyelj, jelezz, és nyitva tartsd a segítség útját.

05

MIT TEGYEK?

- Dokumentáció — a megfigyelt jelek, a gyermek viselkedése, a szülők dinamikája, dátummal; a tények és az értelmezések elkülönítésével, az intézmény szabályai szerint. [\[NICE NG76\]](#)
- Egyeztetés az intézményvezetővel és a gyermekvédelmi felelőssel — a jelzés nem magányos döntés, hanem szakmai eljárás, közös felelősség.
- Jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé, ha a gyermek veszélyeztetettsége felmerül — a bölcsőde a jelzőrendszer kötelezett tagja, az eljárásrend szerint. [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- Az erőszakkal érintett szülő támogatása: diszkrét, biztonságos segítő-elérhetőségek felkínálása, a döntését tiszteletben tartva.
- A gyermek számára nyugodt és kiszámítható környezet biztosítása a bölcsődében — ez önmagában is védőfaktor.
- A bizalmi kapcsolat fenntartása a családdal — gyakran ez az egyetlen szál, amelyen keresztül a segítség egyáltalán eljuthat.

A párkapcsolati erőszakért és a gyermek veszélyeztetéséért az elkövető felelős. A feladat nem az igazságtétel, hanem hogy a gyermek biztonsága ne maradjon láthatatlan, és a segítség útja nyitva álljon.

06

MIT NE TEGYEK?

✗ A jeleket automatikusan az életkornak, a fogzásnak, a „nehéz természetnek” tulajdonítani, és szó nélkül hagyni. ✗ Az érzékeny témát a másik szülő jelenlétében szóba hozni, ha róla feltételezed, hogy bántalmaz. ✗ A szülőt szembesíteni, „kivizsgálni”, vagy a jelzőrendszert megkerülve saját szakállra eljárni.	✗ A gyermeket vagy a sérülést saját telefonnal fényképezni, vagy a megfigyelést a magánszférába tolni. ✗ Az erőszakkal érintett szülőt hibáztatni („miért nem lép”), vagy a döntése helyett dönteni. ✗ A jelek dokumentálását, a vezetővel való egyeztetést vagy a jelzést elmulasztani.

✗ Feltétel nélküli titoktartást ígérni a szülőnek, holott jelzési kötelezettség áll fenn.

✗ A gyermek előtt a szülőkről minősítően beszélni, vagy a helyzetet a többi szülővel megosztani.

07

⚠ MAGAS KOCKÁZAT — AZONNALI CSELEKVÉS

AZONNALI FIGYELEM ÉS A BIZTONSÁG ELSŐBBSÉGE SZÜKSÉGES, HA AZ ALÁBBIK BÁRMELYIKE FENNÁLL

- A gyermekén súlyos, friss vagy életkorral nem magyarázható sérülés látható. [\[NICE NG76\]](#)
- A szülő konkrét, közvetlen bántalmazásról, fenyegetésről vagy félelemről számol be. [\[EU 2024/1385\]](#)
- Fojtogatás említése a kapcsolatban — a későbbi súlyos vagy halálos erőszak egyik legerősebb ismert kockázati jele. [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Halálos fenyegetés, fegyver jelenléte vagy fegyverrel való fenyegetés a családban. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- A gyermek elhanyagolása életveszélyt okozhat (alapvető ellátás, élelem, biztonság tartós hiánya). [\[1997. évi XXXI. tv.\]](#)
- Szakítás, válás körüli fokozódó fenyegetés — ez a legmagasabb kockázatú időszak. [\[National DFV Bench Book\]](#)

Közvetlen, akut veszély esetén a 112 hívása és az azonnali gyermekvédelmi jelzés szükséges lehet. A gyermek és a bántalmazott szülő biztonsága ilyenkor minden más szempontot megelőz. [\[Campbell et al. 2003\]](#)

08

SZAKMAI HÁTTÉR

Gyermek, fejlődés és felismerés

[WHO – Violence against children](#)

A gyermekek elleni és a tanúként átélt erőszak hatásai.

[NICE NG76](#)

Gyermekebántalmazás és elhanyagolás felismerése; a sérülések és jelek értékelése.

[1997. évi XXXI. törvény \(Gyvt.\)](#)

Gyermekvédelem; a jelzőrendszer és a jelzési kötelezettség kerete.

Párkapcsolati erőszak, kontroll, kockázat és nemzetközi jog

[UK Home Office – Statutory Guidance](#)

Kényszerítő kontroll (coercive control): izoláció, gazdasági és érzelmi kontroll.

[Campbell et al. 2003](#)

Fojtogatás — a gyilkossági kockázat többszörös emelkedése (AJPH).

[National DFV Bench Book \(AU\)](#)

Kockázatértékelés; a fokozott veszély időszakai.

[EU 2024/1385](#)

Áldozatvédelem; a kiszolgáltatott áldozatok fokozott védelme.

[WHO – Violence against women](#)

A párkapcsolati erőszak mint közegészségügyi kérdés.

[Isztambuli Egyezmény](#)

Megelőzés és védelem — nemzetközi standard.

Megjegyzés: Magyarország az Isztambuli Egyezményt aláírta, de nem ratifikálta. Az itt hivatkozott standardokat az EU 2024/1385 irányelv és a CEDAW egyezmény azonos tartalommal írja elő.

09

SEGÍTSÉG — ELÉRHETŐSÉGEK

OKIT (állami krízis)	06 80 20 55 20
Áldozatsegítő Központ (ÁSK)	116 006
Rendőrség / távoltartás	112
NANE	06 80 505 101
Patent (jogsegély)	06 80 80 80 81

A bölcsődei dolgozó közeli, napi rálátása olyan jeleket tehet láthatóvá, amelyek máshol rejtve maradnak. A korai felismerés és a megfelelő jelzés hozzájárulhat ahhoz, hogy a gyermek időben segítséget kapjon.

ETIKUS MUNKAHELY
PROGRAM
etikusmunkahely.hu